

ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

Fathers' Knowledge, Attitudes and Involvement in Breastfeeding

ณัฐณิรี	คำอุไร*	Natnari	Khamaurai*
นันทพร	แสนศิริพันธ์**	Nantaporn	Sansiriphun**
กรรณิการ์	กันธะรักษา***	Kannika	Kantaruksa***

บทคัดย่อ

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีประโยชน์อย่างมากต่อมารดา ทารก และครอบครัว ผู้เป็นบิดามีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การวิจัยเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา กลุ่มตัวอย่างเป็นชายที่เป็นบิดาของบุตรคนแรก บุตรมีอายุระหว่าง 6–8 สัปดาห์ มารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ จำนวน 102 ราย ในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของ และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับมาก และพบว่าความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีความสัมพันธ์ทางบวก กับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .27, p < .01$) ทัศนคติของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .21, p < .05$)

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ผู้เป็นบิดาควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และควรได้รับการส่งเสริมให้มีทัศนคติด้านบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งจะส่งผลให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

คำสำคัญ : บิดา, การมีส่วนร่วมของบิดา, การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา, ความรู้ของบิดา, ทัศนคติของบิดา

* พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี

* Registered Nurse (Practitioner Level), Boromarajonani College of Nursing, Saraburi ,tukkatainlove@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** Associate Professor Faculty of Nursing, Chiang Mai University

*** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Abstract

Breastfeeding has enormous benefits to mothers, infants, and families. Fathers also have a significant role in breastfeeding. The purpose of this descriptive research was to explore relationship among fathers' knowledge, attitudes, and involvement in breastfeeding. The subjects were 102 first time fathers who were present for their infants' 6-8 week check-up at the well-baby clinic, Health Promotion Hospital, Chiang Mai from July to September 2014. The research tools comprised of these questionnaires including the Father's Knowledge of Breastfeeding Questionnaire, the Father's Attitudes to Breastfeeding Questionnaire and the Father's Involvement in Breastfeeding Questionnaire. Descriptive statistics and Pearson correlation were used to analyze the data.

Results of study revealed that:

The majority of fathers were highly involved in breastfeeding. Fathers' knowledge of breastfeeding was positively correlated with their involvement in breastfeeding ($r = .27$, $p < .01$). Fathers' attitudes towards breastfeeding was positively correlated with their involvement in breastfeeding ($r = .21$, $p < .05$).

These findings suggest that fathers should receive knowledge about breastfeeding and positive attitudes toward breastfeeding should be enhanced which will result in their greater involvement in breastfeeding.

Key word : Father's involvement, Father, Breastfeeding, Father and breastfeeding, Father's knowledge, Father's attitude

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำนมมารดาเป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 6 เดือนแรกของชีวิต เพราะมีสารอาหารครบถ้วนและมีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของบุตร (Lowdermilk, Perry, Cashion, & Alden, 2012) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีประโยชน์อย่างมากต่อบุตรและมารดา ทำให้ทุกประเทศทั่วโลกต่างรณรงค์ให้มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยองค์การอนามัยโลกได้แนะนำให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือนโดยไม่ต้องให้น้ำหรืออาหารอื่น เมื่อบุตรอายุ 6 เดือนจึงเริ่มให้อาหารตามวัยควบคู่ไปกับการให้น้ำนมมารดา และให้ต่อเนื่องจนบุตรอายุครบ 2 ปีหรือนานกว่านั้น (WHO & UNICEF, 2009) ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนม

มารดาอย่างเดียว 6 เดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (National Economic and Social Development Board, 2011) แต่จากผลการศึกษาพบ มารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวถึง 6 เดือน มีเพียงร้อยละ 26.2 (Rodchompoo et al., 2009) แต่จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2553 พบ อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือน มีเพียงร้อยละ 15.1 (National Statistical Office, 2010) แสดงให้เห็นว่าในประเทศไทย การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สาเหตุที่ทำให้มารดาเลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมผสม เนื่องจาก 1) มารดาต้องการให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้นมบุตร 2) ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับปริมาณของน้ำนม และ 3) มารดาต้องกลับไปทำงาน

(Jennifer, Whitney, & Tanya, 2016) ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนให้มารดาเลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา คือ 1) การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะตั้งครรภ์ 2) ความรู้เรื่องประโยชน์ของนมแม่ของบิดา และ 3) การสนับสนุนของบิดาต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Wangsawat, Kaleang, Phibal, Jaisomkom, & Hayeese, 2014)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การอยู่ร่วมด้วยกัน ได้แก่ การรวมในที่แห่งเดียวกัน เช่น การอยู่บ้านเดียวกัน การร่วมคิด ร่วมใจกัน (Office of the Royal Society, 1981) บิดาเป็นผู้ที่มีบทบาทในครอบครัว บิดาจึงมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมดูแล ช่วยเหลือสมาชิกครอบครัว การมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีส่วนช่วยให้มารดาเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสูงขึ้น (Wolfberg et al., 2004) เนื่องจากบิดาเป็นผู้ที่ใกล้ชิด มีความผูกพันกับผู้เป็นมารดา และยังเป็นผู้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Wangsawat et al., 2014) และการเลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมผสม (Jennifer, Whitney, & Tanya, 2016) สำหรับ Lamb, (2000) ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมของบิดาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (engagement) 2) การเอื้อให้บิดาสามารถเข้าถึงบุตรได้ (accessibility) และ 3) การมีส่วนร่วมโดยแสดงความรับผิดชอบ (responsibility) และการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของบิดา มาเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยการมีปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การที่บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้เป็นบิดา ตลอดช่วงเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งจากรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้เป็นบิดาได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยบิดาทุกคนต้องการให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้านโดยช่วยซักผ้าอ้อม ทำความสะอาดบ้าน ผู้เป็นบิดาบางรายบอกว่าตนทำงานทุกอย่างเพื่อที่จะให้มารดาได้ให้นมบุตรอย่างเต็มที่ เพราะบุตรจะดูนมบ่อย และแต่ละครั้งใช้เวลา

นาน (Sansiriphun, Baosoung, Klunklin, & Kantaruksa, 2014) ส่วนการเอื้อให้บิดาสามารถเข้าถึงบุตรได้ หมายถึง การเปิดโอกาสให้บิดาได้ เข้ามาร่วมทำกิจกรรมตลอดช่วงเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จากการศึกษาของ Sansiriphun et al. (2014) พบว่าผู้เป็นบิดาทุกคนจะรีบกลับบ้านทันทีเมื่อเลิกงาน เพื่อกลับไปช่วยเลี้ยงบุตร ขณะอยู่ที่ทำงานมักจะโทรศัพท์กลับมาบ้าน ถามภรรยาเกี่ยวกับการดูนม การนอนหลับ และพฤติกรรมอื่น ๆ ของบุตร ผู้เป็นบิดาบางรายจะงดการเดินทางไปต่างจังหวัด และเกือบทุกรายจะปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนไปสังสรรค์โดยบอกว่าตนอยากอยู่กับบุตร และสำหรับการมีส่วนร่วมโดยแสดงความรับผิดชอบ หมายถึง การสนับสนุนด้านทรัพยากร และช่วยให้ภรรยามีความพร้อม มีความสุขสบายตลอดระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของการเป็นบิดาใน 1 ปีแรกที่สะท้อนให้เห็นว่า หลังจากมารดาคลอดบุตร บิดามีส่วนร่วมโดยการปรับเปลี่ยนตนเองเข้าสู่บทบาทการเป็นบิดา มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น มีการใช้จ่ายอย่างประหยัดขึ้น มีการจัดหาข้าวของเครื่องใช้สำหรับครอบครัว และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นของตนเองลงเพื่อเก็บเงินไว้สำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลบุตร (Premberg, Hellstrom, & Berg, 2008)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบิดา ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยตรง แต่จากรายงานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสบการณ์ของบิดาไทย ในช่วงที่บุตรและภรรยาอยู่ในระยะ 8 สัปดาห์หลังคลอด แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นบิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เนื่องจากผู้เป็นบิดามีความรู้ว่าน้ำนมมารดามีประโยชน์และเหมาะสมกับทารกมากที่สุด ผู้เป็นบิดาทุกคนมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับนมมารดา บิดาต้องการให้บุตรของตนได้รับน้ำนมมารดามากที่สุดและนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Sansiriphun et al., 2014) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจและเลือกศึกษาปัจจัยด้านความรู้ และทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งเป็นปัจจัยระดับตัวบุคคลที่เป็นลักษณะของ

บิดา ที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

การมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ส่งผลด้านบวกต่อทั้งมารดา บุตร และตัวบิดา ส่งผลต่อการเพิ่มของอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทำให้มีการเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเร็วขึ้น และมีระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ทารกได้รับน้ำนมมารดาอย่างเพียงพอจนครบ 6 เดือน แต่จากการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ยังมีการศึกษาน้อยและเป็นการศึกษาในบิดาชาวตะวันตก เพียงเฉพาะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ (Moore, 2011; Rempel & Rempel, 2011; Susin & Giugliani, 2008) ส่วนในบิดาชาวไทยมีเพียงการศึกษาเดียวซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สะท้อนให้เห็นการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Sansiriphun et al., 2014) นอกจากนั้นการศึกษาที่ผ่านมายังไม่พบผลการศึกษาที่ชัดเจน ถึงการมีส่วนร่วมของบิดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ดังนั้น การศึกษานี้จึงพัฒนาแนวคิดมาจากผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบิดา ของ Lamb, (2000) ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมให้บิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เพื่อเพิ่มความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีลักษณะอย่างไรบ้าง
2. ความรู้ และทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดของ Lamb (2000) และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นเนื้อหาในการศึกษาซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของผู้เป็นบิดากับมารดาและบุตร ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกและตลอดช่วงเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา 2) การเอื้อให้บิดาสามารถเข้าถึงบุตรได้ คือการให้เวลาและพร้อมจะร่วมทำกิจกรรมตลอดช่วงเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา 3) การแสดงความรับผิดชอบ คือการสนับสนุนด้านทรัพยากรและช่วยให้ภรรยามีความพร้อม มีความสุขสบายตลอดระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และปัจจัยที่อาจทำให้การมีส่วนร่วมของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้นหรือลดลง ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของบิดา และทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของบิดา ซึ่งคาดว่าถ้าบิดามีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของน้ำนมมารดา สารอาหารในน้ำนมมารดาและการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา บิดาจะเห็นถึงประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และถ้าบิดามีทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา บิดาจะมีการรับรู้ถึงความสำคัญของตนเองในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะทำให้บิดามีความมั่นใจและเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อให้มารดาสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ เนื่องจากต้องการให้บุตรได้รับสารอาหารที่ดีที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive correlational research) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของ

บิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ประชากร คือ ชายที่เป็นบิดาครั้งแรก กลุ่มตัวอย่าง คือ บิดาที่บุตรมีอายุระหว่าง 6 – 8 สัปดาห์ ที่มารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเปิดตารางประมาณกลุ่มตัวอย่างตามอำนาจวิเคราะห์ทางสถิติ โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 ตามอำนาจทดสอบ (level of power) .80 และการประมาณค่าขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรขนาดปานกลาง (effect size) ที่ .30 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 ราย (Polit, 2010) ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 102 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้ บิดาที่มีบุตรคนแรก อายุ 20 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่บ้านเดียวกับภรรยา มีสัญชาติไทย สามารถสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ และยินดีเข้าร่วมในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือน กันยายน 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบิดาในระยะหลังคลอดประกอบไปด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่

2. แบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่สร้างขึ้นโดย Howkanta et al. (2014) ประกอบด้วยเนื้อหา ประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สารอาหารในนมมารดา และระยะเวลาในการที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและการให้อาหารเสริมรวม 34 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบตอบ ถูก ผิด และไม่แน่ใจ คะแนนรวมทั้ง 0 - 34 คะแนน แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.84 (Polit, 2010) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ 0.84

3. แบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่สร้างขึ้นโดย Howkanta et al. (2014) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำกัดชีวิตทางสังคม

ของมารดา การแสดงภาพของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาผ่านสื่อสาธารณะ การสนับสนุนของผู้ประกอบการหรือสถานที่ทำงานสำหรับมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ความสำคัญของบิดาระหว่างการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และทัศนคติทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รวม 31 ข้อ คะแนนรวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 31 -155 คะแนน ลักษณะคำตอบเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93 (Polit, 2010) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ 0.75

4. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้นตามแนวคิดขอ Lamb (2000) และจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยเนื้อหา การมีปฏิสัมพันธ์ การเอื้อให้บิดาสามารถเข้าถึงบุตรได้ และการแสดงความรับผิดชอบ รวม 35 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คะแนนมีค่าตั้งแต่ 35-140 คะแนน นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 3 ท่านได้เท่ากับ 1 Tiansawad (2007) ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การเข้าร่วมวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในขณะที่เข้าร่วมโครงการวิจัยหากเกิดความไม่สบายใจ หรือเกิดความเครียดจากการตอบแบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถบอกเลิกหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยได้โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลใดๆ ให้ผู้วิจัยทราบ การตอบรับหรือปฏิเสธไม่มีผลต่อการดูแลรักษาแต่อย่างใด คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับจะไม่ถูกเปิดเผยเป็นรายบุคคล การอภิปรายผลจะแสดงถึงภาพรวมของการวิจัยเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson's product moment correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.65 กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยที่สุด 20 ปี อายุมากที่สุด 45 ปี อายุเฉลี่ย 29 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 32.40 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 57.85 ร้อยละ 59.80 อยู่ในครอบครัวเดี่ยว บิดาและมารดาช่วยกันหารายได้ในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 49 รายได้ครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รายได้ต่ำสุด 6,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท รายได้เฉลี่ย 26,480 บาทต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ร้อยละ 46.10 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เพียงพอแต่ไม่มีเงินออม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 41.18 และเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ร้อยละ 43.10 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.71 ($\bar{x}$ =18.68, SD =5.35) มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทางบวก ร้อยละ 60.78 ($\bar{x}$ =116.63, SD =15.63)

2. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อยู่ในช่วง 50 -138 คะแนน บิดามีการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระดับมากคิดเป็น ร้อยละ 59.80 ($\bar{x}$ =108.77, SD =15.64)

3. ความรู้ของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r =.27, p <.01) และทัศนคติของบิดาในการเลี้ยง

บุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r =.21, p <.05)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.80 เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับมาก โดยมีคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมเฉลี่ย 108.77 คะแนน (SD =15.64) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าเนื่องจากบิดาในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน ต้องการให้ภรรยาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานถึง 6 เดือน และนอกจากนั้น บิดาในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 67.65 ซึ่งวัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะและมีความความรับผิดชอบ จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เห็นได้จากการศึกษาของ Rempel & Rempel (2011) ที่พบว่า บิดาส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 27-48 ปี เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยร่วมตัดสินใจเลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เช่นเดียวกับการศึกษาของ (Sherriff & Hall, 2011) ที่พบว่า ผู้เป็นบิดาในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 28-47 ปี อายุเฉลี่ย 33 ปี มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และยังต้องการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการศึกษาของ Sansiriphan et al. (2014) ที่พบว่า ผู้เป็นบิดาชาวไทยต้องการให้ภรรยาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และพยายามเข้ามามีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนช่วยเหลือภรรยา และช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน เพื่อให้ภรรยามีเวลาในการให้นมบุตรอย่างเต็มที่ นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ทำให้ผู้เป็นบิดามีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากยิ่งขึ้น ถึงแม้จะไม่มีการศึกษาที่สนับสนุนโดยตรงว่า ครอบครัวเดี่ยวทำให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แต่มีการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การที่บิดามารดามาอยู่ด้วยกันตาม

ลำพังในลักษณะครอบครัวเดี่ยว ทำให้บิดามีโอกาสเข้าไปร่วมในกิจกรรมการดูแลมารดาและบุตรในระยะหลังคลอดได้อย่างเต็มที่ ตามความต้องการของบิดา ในขณะที่บิดามารดาที่อยู่ในครอบครัวขยาย ผู้เป็นบิดาจะมีโอกาสเข้าไปดูแลมารดาและบุตรได้น้อย เนื่องจาก ปู่ ย่า ตา ยาย มักเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับการดูแลมารดาหลังคลอด และทารกแรกเกิด จนผู้เป็นบิดาบางรายรู้สึกว่าเขาถูกกีดกัน Sansiriphan et al. (2014)

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ผลการศึกษานี้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.27$, $p < .01$) แสดงว่า ผู้เป็นบิดาที่มีความรู้ระดับปานกลางขึ้นไปเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ตรงกันข้ามผู้เป็นบิดาที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อย ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Taspinar et al., 2012) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีผลต่อความรู้ของบิดาเกี่ยวกับเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากผู้เป็นบิดาในการศึกษานี้ต้องการให้บุตรได้รับนมมารดา ถึงแม้ว่าบิดาจะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนพ่อแม่ เพียงร้อยละ 43.10 แต่บิดาส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.40 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ซึ่งผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง จะสามารถแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ได้ และเมื่อบิดามีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้น จะส่งผลให้บิดามีความมั่นใจและเข้าไปมีส่วนร่วม สอดคล้องกับการศึกษาของ (Susin et al., 1999) ที่พบว่า บิดาที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา บิดาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการศึกษาของ อวารโด (Alvarado, García, Torres, & Rodriguez, 2006) ที่พบว่าความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ

กับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

การศึกษานี้ พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับการมีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.21$, $p < .05$) แสดงว่า บิดาที่มีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สามารถอธิบายได้ว่า ทัศนคติทางบวกของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะส่งผลให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Vaaler et al., 2011) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นผู้ที่เป็นบิดาครั้งแรก ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตร จึงทำให้บิดาเกิดความตื่นเต้นกับบทบาทใหม่ของตนเอง ส่งผลให้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทำให้บิดามีทัศนคติทางบวก หรือทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จึงส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

นอกจากนั้น ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ โดยบิดาที่ครอบครัวมีรายได้เพียงพอจะมีทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จากการการศึกษาของ (Sherriff & Hall, 2011) พบว่า บิดาที่มีทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะรู้สึกว่าการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัว โดยบิดาให้การยอมรับว่า นำนมมารดาเป็นสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับบุตร และบิดายังรู้สึกว่าการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานั้นเป็นเรื่องปกติ ซึ่งทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อาจส่งผลให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ (Shaker et al., 2004) พบว่า บิดาที่มีทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มากกว่าบิดามารดาที่เลือกเลี้ยงบุตรด้วยนมผสม รวมทั้งการศึกษาของ Alvarado et al. (2006) ที่พบว่าบิดา ร้อยละ 81.6 มีทัศนคติทางบวกต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และร้อยละ 92 ของบิดาที่มีทัศนคติทางบวกนั้น มีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปส่งเสริมให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

2. พยาบาลผดุงครรภ์ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่มีความเฉพาะต่อผู้เป็นบิดา โดยควรจัดกิจกรรมเพิ่มในระยะหลังคลอดเพื่อให้บิดาได้รับข้อมูลและมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะชายที่เป็นบิดาครั้งแรก และมีการศึกษาเฉพาะในบิดาวัยผู้ใหญ่ ที่มีบุตรสุขภาพแข็งแรง จึงควรทำการศึกษาในกลุ่มอื่นๆ ที่มีความแตกต่าง เช่น ในบิดาวัยรุ่น บิดาที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบุตร บิดาที่มีบุตรมากกว่า 1 คนหรือในบิดาที่บุตรมีภาวะแทรกซ้อน ไม่ได้อยู่กับมารดาทันทีหลังคลอด

เอกสารอ้างอิง

- Alvarado, I. R, García, V. V., Torres, R. R., & Rodríguez, A. M. (2006). Exploratory study: Breastfeeding knowledge, attitudes towards sexuality and breastfeeding, and disposition towards supporting breastfeeding in future Puerto Rican male parents. *Puerto Rico health sciences journal*, 25(4), 337 – 341.
- Gamble, D., & Morse, J. M. (1993). Fathers of breastfed infants: Postponing and types of involvement. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 22(4), 358 - 365.
- Howkanta, D. (2014). *Factors Related to Fathers' Attitudes. Regarding Exclusive Breastfeeding*. (Master's thesis). Chiang Mai University.(In Thai)
- Jennifer, M. G., Whitney, N. G. & Tanya, E. F. (2016) .Factors associated with infant feeding choices in the Adolescent population. *Journal of Human Lactation*, 32(4).
- Laantera, S., Polkki, T., Ekstrom, A., & Pietila, A. M. (2010). Breastfeeding attitudes of Finnish parents during pregnancy. *BMC pregnancy and childbirth*,10(1), 79.
- Lamb, M. E. (2000). The History of Research on Father Involvement. *Marriage & Family Review*, 29(2-3), 23 - 42.
- Lowdermilk, D. L., Perry, S. E., Cashion, K., & Alden, K. R. (2012). *Mathernity & Women's Health Care* (10th ed. Vol. 9). Philadelphia: Elsevier Mosby.
- Moore, K. (2011). Father involvement in the breastfeeding process: Determining contributing aspects. (Master of Arts in Applied Health Sciences (Community Health) Electronic Thesis or Dissertation), Brock University, St. Catharines, Ontario. Retrieved from <http://hdl.handle.net/10464/3179>.
- National Economic and Social Development Board. (2011). The Eleventh National Economic and Social Development Plan (2012-2016). Retrieved from http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf. (In Thai)
- National Statistical Office. (2010). *The 2009 Reproductive Health Survey*. Retrieved from <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-4-4.html> (In Thai)

- Office of the Royal Society. (1981). Dictionary of English-Thai Sociology, Royal Institute. Bangkok : Office of the Royal Society. (In Thai)
- Polit, D. F. (2010). *Statistics and data analysis for Nursing research*. (2nd ed.). New Jersey: Pearson Education Inc.
- Premberg, A., Hellstrom, A., & Berg, M. (2008). Experiences of the first year as father. *Candinavian Journal of Caring Sciences*, 22(1), 56 - 63.
- Rodchompoo, T., Phakphum, A., Thirapongsawad, K., Pansinthaweek, S., Seniwong Na Ayutthaya, P., Kaewmat, A., & Rachamani, A. (2009). *Breast Feeding Situation in Public Health Inspection Region 10 and 12*. Health Promotion Center Region. Department of Health. (In Thai)
- Rempel, L. A., & Rempel, J. K. (2011). The breastfeeding team: The role of involved fathers in the breastfeeding family. *Journal of Human Lactation*, 27(2), 115 - 121.
- Sansiripun, N., Baosong, C., Klunklin, A. & Kantaruksa, K. (2014). *Becoming a father: Experience of first time father during childbirth and postpartum period*. (Research report). Faculty of Nursing, Chiang Mai University. (In Thai)
- Shaker, I., Scott, J. A., & Reid, M. (2004). Infant feeding attitudes of expectant parents: Breastfeeding and formula feeding. *Journal of Advanced Nursing*, 45(3), 260 -268.
- Sherriff, N., & Hall, V. (2011). Engaging and supporting fathers to promote breastfeeding: A new role for Health Visitors? *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 25(3), 467 – 475.
- Susin, L. R., & Giugliani, E. R. (2008). Inclusion of fathers in an intervention to promote breastfeeding: Impact on breastfeeding rates. *Journal of Human Lactation*, 24(4), 386 - 392.
- Susin, L. R., Giugliani, E. R., Kummer, S. C., Maciel, M., Simon, C., & da Silveira, L. C. (1999). Does parental breastfeeding knowledge increase breastfeeding rates? *Birth*, 26(3), 149 - 156.
- Tiansawad, S. (2007). Content Validity Index: Critique and Recommendation for Computation. *Nursing Journal* . 34(4), pp1–7. (In Thai)
- Taspinar, A., Coban, A., Kucuk, M., & Sirin, A. (2012). Fathers’ knowledge about and attitudes towards breast feeding in Manisa, Turkey. *Midwifery*, 2 - 8. Retrieved March 18, 2013. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.midw.2012.06.005>.
- Vaaler, M. L., Castrucci, B. C., Parks, S. E., Clark, J., Stagg, J., & Erickson, T. (2011). Men’s attitudes toward breastfeeding: Findings from the 2007 texas behavioral risk factor surveillance system. *Maternal and Child Health Journal*, 15(2), 148 - 157.
- Wangsawat, T., Kaleang, N., Phibal, A., Jaisomkom, R. & Hayeese, W. (2014) .Factors Influencing Intention to Exclusive Breastfeeding for 6 Months of Mothers in Naradhiwat Province. *Nursing Journal*.41(Special edition). pp123-133. (In Thai)
- WHO & UNICEF. (2009). *Baby-friendly hospital initiative revised, updated and expanded for integrated care: Section 2 strengthening and sustaining the baby-friendly hospital initiative: A course for decision-makers*. Retrieved March 28, 2013, Retrieved from http://www.unicef.org/nutrition/files/BFHI_section_2_2009_eng.pdf.

Wolfberg, A. J., Michels, K. B., Shields, W., O'Campo, P., Bronner, Y., & Bienstock, J. (2004). Dads as breastfeeding advocates: Results from a randomized controlled trial of an educational intervention. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 191(3), 708 - 712.